

Zanimljivo svedočenje o bivšoj jugoslovenskoj državi

Kraljevske, privremene, izbegličke i revolucionarne vlade

Užice - Od 1918. kada je osnovana pod nazivom Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, pa do 2006. godine, kada je nestala Državna zajednica Srbija i Crna Gora, jugoslovenska država imala je ukupno 64 vlade.

Za 88 godina postojanja, 33 ličnosti su predvodile kraljevske, privremene, izbegličke i revolucionarne vlade, koje su nosile nazine zavisno od toga kavko je bilo državno uređenje i politički sistem nekadašnje zajednilke države Južnih Slovena. Jedina žena koja je bila na toj funkciji je Milka Planinc, koja je bila na čelu Saveznog izvršnog veća (SIV) od 16.maja 1982. do 16.maja 1986. godine.

O tim zanimljivostima, ali i burnom vremenu postojanja bivše zajedničke države u kome su nastajale i nestajale vlade pod različitim nazivima, podsećaju dokumenta i fotografije koje čine postavku „Jugoslovenske vlade 1918 - 2006.“ koju je moguće pogledati u Istorijском arhivu Užice do kraja marta, a koja je priređena u saradnji sa Arhivom Jugoslavije.

Jugoslavija je sa različitim društvenim uređenjima prošla kroz četiri osnovna perioda. Od 1918. do 1945. godine bila je kraljevina, potom je posle Drugog svetskog rata do 1992. godine bila Demokratska Federativna Jugoslavija (DFJ), Federativna Narodna Republika Jugoslavija (FNR) i Soci-

Od 1918. godine 64 vlade: Izložba u Užicu

jalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ). Od 1992. do 2003. egzistira kao Savezna Republika Jugoslavija (SRJ), a potom do 2006. kao Državna zajednica Srbija i Crna Gora (SCG).

Izbegličke vlade

Tokom Drugog svetskog rata Jugoslavija je imala i pet vlada u izbeglištvu, a poslednja takva vlada, na čelu sa dr Ivanom Šubašićem, kako je navedeno u jednom dokumentu, „formirana je pod pritiskom Velike Britanije radi postizanja sporazuma sa jugoslovenskim revolucionarnim oslobođilačkim pokretom u zemlji“.

Najveći broj, ukupno 46 vlada imala je u periodu kraljevine do završetka Drugog svetskog rata. U posleratnom periodu, od 1946. do 1992. godine imala je 12 vlada, u vreme SRJ pet, a u vreme SCG samo jednu vladu.

Prvi premijer, odnosno predsednik Ministarskog saveta Kraljevine SHS, bio je Stojan Protić, koji je tu dužnost obavljao u dva navrata i to od decembra 1918. do avgusta 1919. i od februara

do maja 1920. godine. Nikola Pašić, osnivač i lider Narodne radikalne stranke, bio je predsednik Ministarskog saveta Kraljevine SHS u deset mandata. Poslednji premijer zajedničke države, koja je nestala 2006. godine,

nakon otцепљења Crne Gore, bio je Svetozar Marović, koji je obavljao dužnost predsedavajućeg Saveta ministara SCG.

Najkraci mandat imao je Nikola Užunović i to svega sedam dana, od 18. do 15.aprila 1926. godine, dok se na na toj dužnosti najduže, dvadeset godina, zadražao Josip Broz Tito. Broz je bio predsednik Nacionalnog komiteata oslobođenja Jugoslavije od 1943. do 1945. godine, naredne godine predsednik Ministarskog saveta Demokratske Federativne Jugoslavije, potom od 1946. do 1953. godine predsednik Narodne vlade Federativne Narodne Republike Jugoslavije, a od 1953. do 1963. bio je predsednik Saveznog izvršnog veća. **N. Kovacević**